

PEYGAMBERİMİZİN HAYATI

11



DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BİR DAVETÇİ OLARAK
PEYGAMBERİMİZ

Neler Öğreneceğiz?

1. Peygamberimizin Davetinin Aşamaları
2. Peygamberimizin Davetinin Temel İlkeleri
3. Peygamberimizin Davetinde Kullandığı Vasıtalar
4. Peygamberimizin Ahlaki Özelliklerinin İslam Davetindeki Yeri
5. İslam Davetinde Öncü Sahabiler
6. Bir Sahabi Tanıyorum: Hz. Hatice (r.a.)
7. Hadisten Hayata

- **Peygamberimizin İslam'a davet faaliyetleri hakkında neler biliyorsunuz?**

1. Peygamberimizin Davetinin Aşamaları

Peygamberimize vahiy ilk olarak;

610 yılında,
Ramazan ayının
Kadir gecesinde

Mekke'de, Nur
dağında, Hira
mağarasında

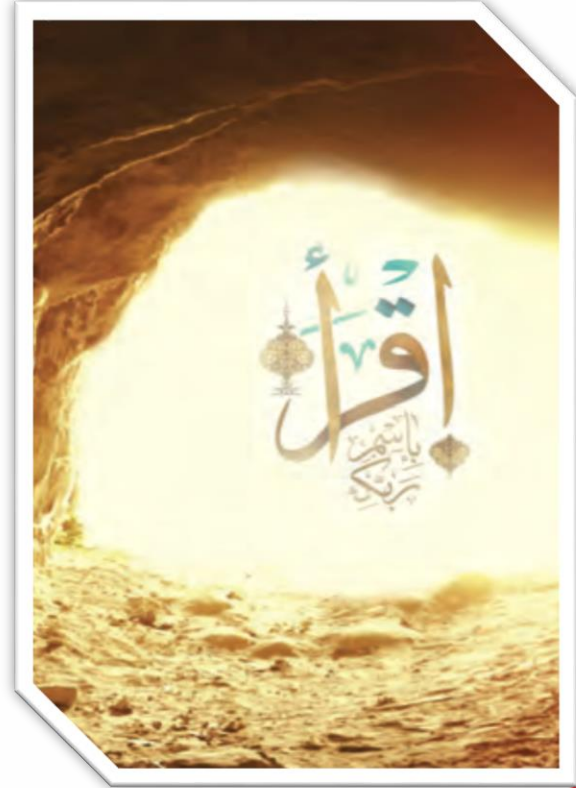
Melek Cebrail
aracılığıyla inmeye
başlamıştır.

İnen ilk ayetler;
Alak suresinin ilk 5
ayetidir.

Peygamberimiz vahyi ilk alışını şöyle anlatmıştır:

- "O varlık bana, Cebrail olduğunu, Allah'ın beni peygamber seçtiğini ve bunu bildirmek için kendisini görevlendirdiğini söyledi. Bana temizliği ve abdest almayı öğretti. Ben de temizlenip dönünce okumamı emretti. Kendisine okuma bilmediğimi söyledim. Beni kolları arasına alıp kuvvetle sıktı; sonra **"Oku!"** dedi. Ben yine, "Okuma bilmem" dedim. Beni tekrar kolları arasına aldı, kuvvetle sıktı ve "Oku!" diye tekrar etti. Ben yine "Okuma bilmem" dedim. Üçüncü defa kolları arasına alıp daha kuvvetlice sıktıktan sonra bıraktı ve ilk vahyi öğretti:"

(Buhârî, Bed'ul-vahy, 3.)



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢ اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝٣
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥

“Oku! Yaratan Rabbinin adıyla. O, insanı alaktan yarattı. Oku! İnsana kalemle (yazmayı) ve bilmediğini öğreten Rabbin en büyük kerem sahibidir.”

(Alak suresi ilk beş ayet.)

Bu olaydan sonra
Peygamberimiz Hira
mağarasına gitmeye
devam etti. Yine
böyle bir gün Yüce Allah
şu ayetleri gönderdi:

**"Ey bürünüp sarınan (Resulüm)! Kalk ve
(insanları) uyar. Sadece Rabbini büyük
tanı. Nefsini kötülüklerden arındır. Kötü
şeyleri terk et."** (Müddesir suresi 1-5 ayetler.)

Bunlar, Peygamberimizi
İslam davetiyle sorumlu
kılan ilk ayetlerdi.

O, peygamberlik
görevi ile Cahiliye Dönemi'ni
sona erdirip insanlık için
yepyeni bir çağ açtı.

- Peygamberimizin Hira mağarasında ilk vahyin gelmesi ile başlayan davet günleri, yakın çevrenin ve güvenilen insanların İslam'a daveti ile üç yıl boyunca devam etmiştir.
- Müslümanlar bu süreçte tevhid merkezli İslam'ın inanç ve ilkeleri ile donanmıştır.

Peygamberimiz, risaletle görevlendirildikten sonra en yakınlarından başlayarak İslam'a davet vazifesini yerine getirdi.

Hz. Hatice

Hz. Ali

Hz. Zeyd

Hz. Ebu Bekir

- **Müslüman olan ilk dört sahabidir.**

Üç yıllık gizli davetin ardından
614 yılında Peygamberimize
en yakın akrabalarını uyarması
emredildi.

**“Ey Muhammed! Şimdi sen, sana emr
olunanı açıkça ortaya koy ve Allah’a ortak
koşanlara aldırış etme...”**

(Hicr suresi, 94. ayet.)

**“Önce en yakın akrabanı uyar. Sana
uyan müminlere kol kanat ger.”**

(Şuara suresi, 214-215. ayetler.)

Bunun üzerine
Peygamberimiz
akrabalarıyla bir araya
geldi ve onları İslam'a
davet etti. Amcası Ebu
Lehep bu davete
şiddetle karşı çıktı.

Davet sırası Kureyş kabilesindeydi.
Peygamberimiz bu amaçla Kureyşlileri Safa Tepesi'ne toplayarak onlara şöyle seslendi:



ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ ﷺ

*"Ey Kureyşliler!
Size şu dağın arkasında düşman askeri
var desem bana inanır mısınız?"*

Onlar: "Evet, çünkü şimdiye kadar senin
hiç yalan söylediğine tanık olmadık."
dediler.

*"Öyleyse sizi uyarıyorum, Allah'a
inanmaya çağırıyorum. Allah bana en
yakın akrabalarımı uyarmamı emretti.
'Allah'tan başka ilah yoktur.' demedikçe
size ne bu dünyada ne de öbür dünyada
faydam dokunur."*

- Peygamberimizin bu davetine de yine en çok amcası Ebu Lehep karşı çıktı.





- Müşrikler, İslam çağrısını önceleri pek önemsemediler.
- Ancak putların kendilerine ne bir fayda ne de bir zarar vermeyeceğini bildiren ayetler nazil olunca; ondan rahatsızlık duymaya ve Peygamberimizi engellemek için türlü yollar aramaya başladılar.

- Başlarda Peygamberimizin Kâbe'de namaz kılmasını engellemeye çalıştılar.
- Daha sonra onun hakkında karalama kampanyaları yürüttüler.
- Hakkında iftiralar atarak insanların onu dinlemesine mani olmak istediler.
- Maddi teklifler sundular ve bunlar karşılığında Peygamberimizin davetinden vazgeçmesini istediler.

- Peygamberimize yaptıkları tekliflerden sonuç alamayan müşrikler, Ebu Talip ile görüşme kararı aldılar.
- Ondan yeğenini peygamberlik davasından vazgeçirmesini istediler.
- Şayet bunu başaramazsa onu öldüreceklerini söylediler.

- Müşriklerin kararlı ve tehditkâr sözlerinden tedirgin olan Ebu Talip, Peygamberimizle görüştü.
- Amcasını dikkatlice dinleyen Peygamberimiz gözleri yaşlı bir şekilde son sözünü söyledi:

"Amcacığım! Güneşi sağ elime, Ayı da sol elime verseler, ben bu yoldan vazgeçmeyeceğim. Allah beni bu yolda muvaffak kılana ya da ben bu yolda ölene kadar mücadeleye devam edeceğim." (İbn Hişam, Siret, C 1, s. 266.)

Kararlılık ifade eden bu sözler üzerine Ebu Talip şu sözlerle yeğenine desteğini açıkladı:

“Yeğenim, sen yaptığın işe devam et. Allah’a yemin ederim ki ne olursa olsun, amcan seni asla düşmanlarına teslim etmeyecek.”





- Peygamberimizi davetten vazgeçirmek için yapılan her türlü alay, hakaret, karalama faaliyetleri ve mevki makam tekliflerinin sonuçsuz kalması müşrikleri sertliğe ve acımasızlığa yöneltti.



Habeşistan'a Hicret (615/616)

- Peygamberliğin beşinci senesinde baskı altında tutulan; zulüm ve işkencelere maruz bırakılan, ibadet etme özgürlüğü ellerinden alınan Müslümanlardan bazıları Peygamberimizin yönlendirmesiyle bugünkü adı Etiyopya olan Habeşistan'a hicret etti.

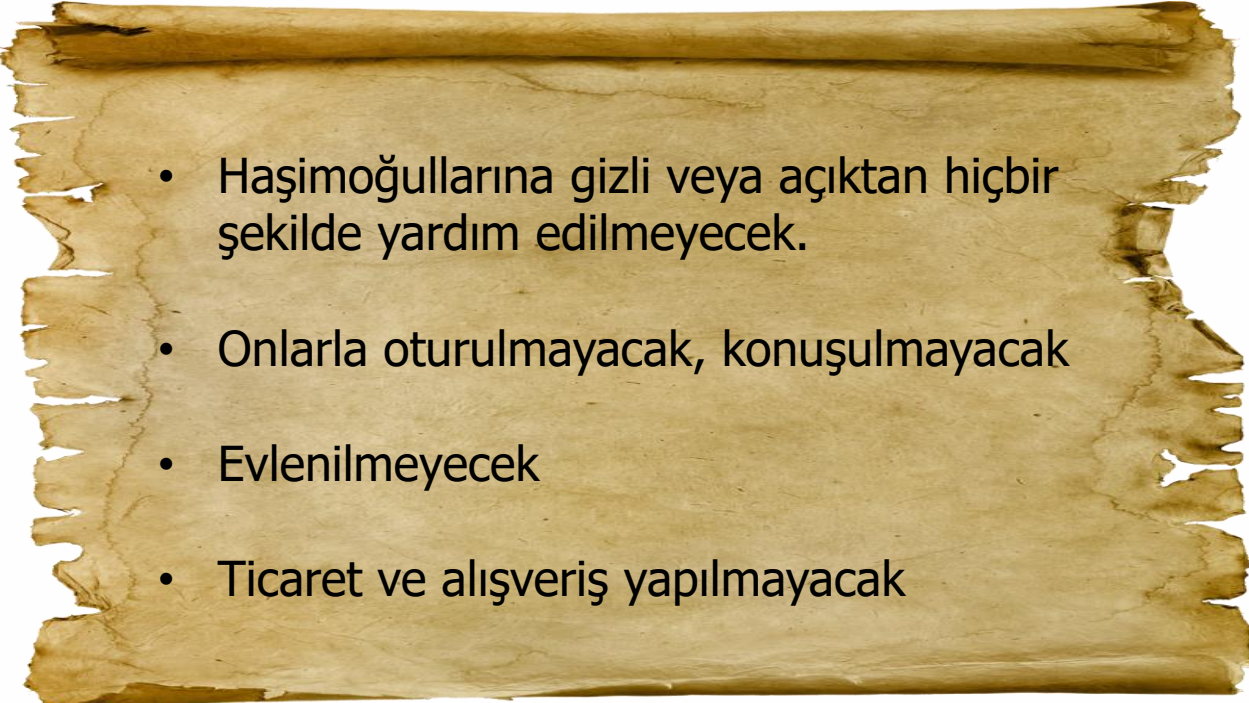


Ambargo Yılları (617-620)

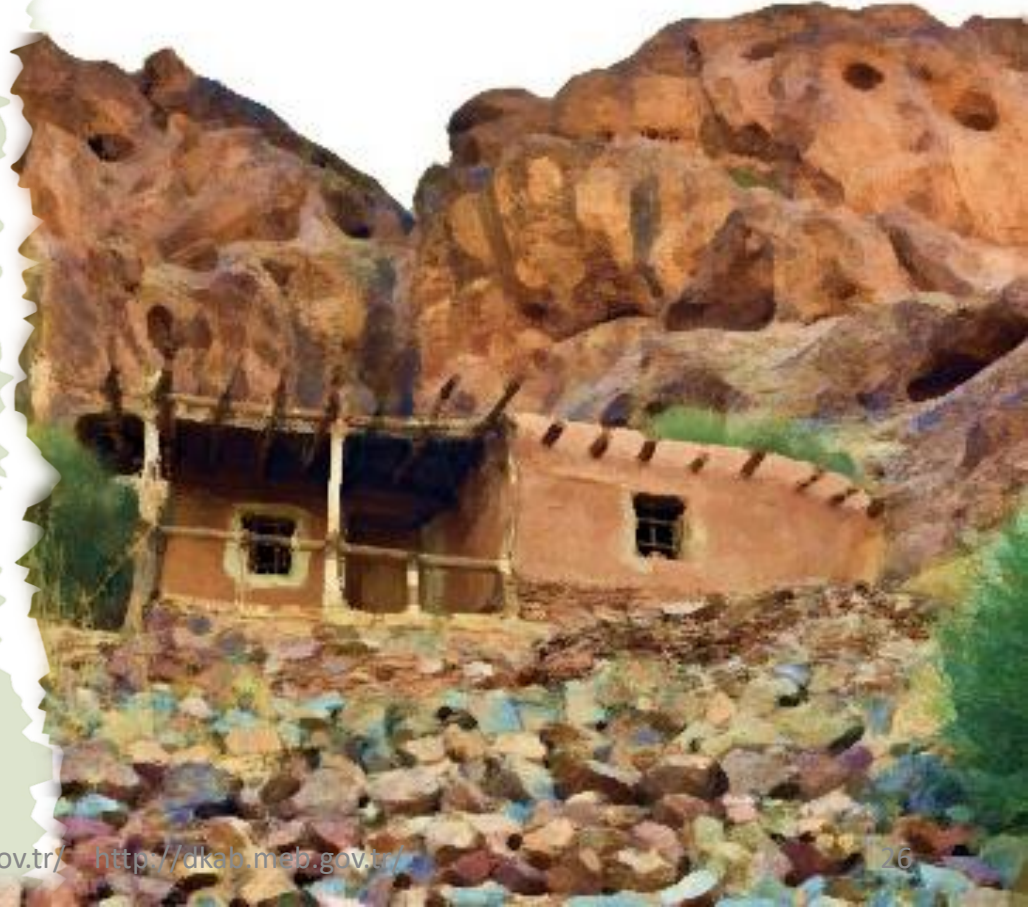
- Ne yapsalar İslam'ın yayılmasını engelleyemeyen müşrikler bu sefer hem Müslümanlara hem de Peygamberimizi koruyan akrabaları Haşimoğullarına karşı ambargo kararı aldılar.



- Buna göre, Haşimoğulları Peygamberimizi korumaktan vazgeçip onu müşriklere teslim edinceye kadar şu kararları aldılar:

- 
- Haşimoğullarına gizli veya açıktan hiçbir şekilde yardım edilmeyecek.
 - Onlarla oturulmayacak, konuşulmayacak
 - Evlenilmeyecek
 - Ticaret ve alışveriş yapılmayacak

- Peygamberimizi kendi canlarından daha çok seven Müslümanlar onu asla yalnız bırakmadılar.
- Açlığa, susuzluğa; hastalık ve çaresizliğe dayandılar yine de Peygamberimizi müşriklere teslim etmediler.





- Ambargonun bitmesinin ardından Peygamberimiz, kendisine maddi ve manevi desteğini esirgemeyen amcası Ebu Talip'i ve üç gün sonra da eşi Hz. Hatice'yi kaybetti.
- Peygamberimizi derinden etkileyen bu yıla **"Hüzün Yılı"** denildi.

Taif'e Yolculuk (620)

- Amcası Ebu Talib'in vefatından sonra Mekke'de iyice yalnız kalan Peygamberimiz, hem İslam'ı tebliğ etmek hem de destek bulmak amacıyla yanına Zeyd b. Harise'yi alarak Mekke'ye yakın bir şehir olan Taif'e gitti.



Ne var ki Taifliler
Peygamberimizin davetini
kabul etmediler.

Hatta ondan şehirlerini bir
an önce terk etmesini
istediler.

- Peygamberimiz, Taif'te yaşadığı üzücü olay karşısında Allah'a olan güvenini yitirmedi ve sabretti.
- Kendisine yapılanlara rağmen şöyle dua etti:

"Allah'ım! Halkımı bağışla. Çünkü onlar (gerçeği) bilmiyorlar."

Akabe Biatları (621/622)

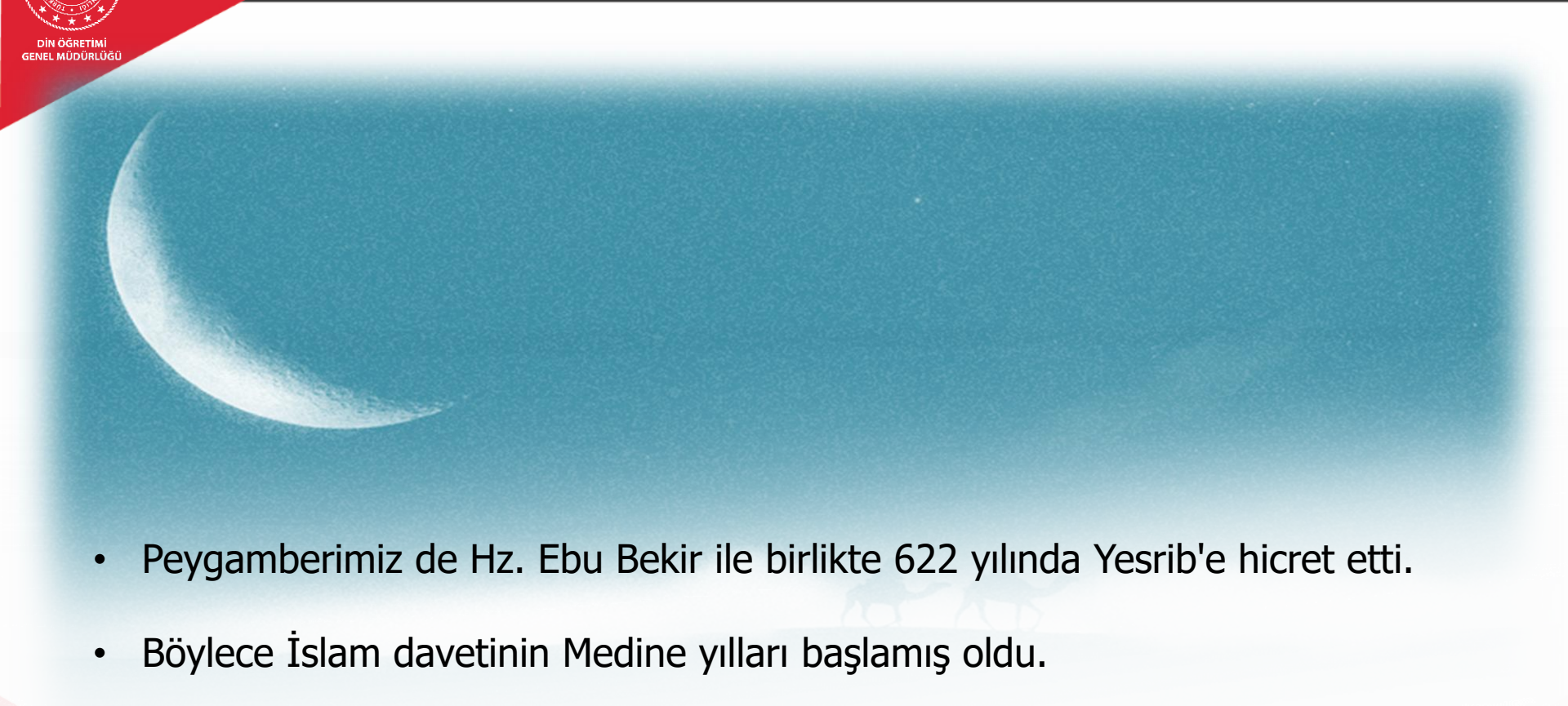
Peygamberimiz 620 yılında Yesrib'den (Medine) gelen böyle bir grupla Mekke'nin kuzeyinde "Akabe" denilen yerde görüştü.

Yesribli heyet ertesi yıl Peygamberimizle yeniden buluşmaya söz vererek Mekke'den ayrıldılar.

- Yesribliler ertesi iki yıl (621/622) Mekke'ye geldiler. Peygamberimiz ile yine Akabe Tepesi'nde buluşup ona biat ettiler ve onu Yesrib'e davet ettiler.




- Hicret izni sonrası Müslümanlar kafileler hâlinde; kimisi gizlice kimisi açıktan Yesrib'e göç etmeye başladılar.
- Özellikle zayıf ve kimsesiz Müslümanlar, müşriklerin kendilerine engel olmamaları için gizlice ayrılmayı tercih ediyorlardı.

- 
- Peygamberimiz de Hz. Ebu Bekir ile birlikte 622 yılında Yesrib'e hicret etti.
 - Böylece İslam davetinin Medine yılları başlamış oldu.



- Peygamberimiz de Hz. Ebu Bekir ile birlikte 622 yılında Yesrib'e hicret etti. Böylece İslam davetinin Medine yılları başlamış oldu.
- Yapımında Peygamberimizin de bizzat çalıştığı Mescid-i Nebi (Peygamber Mescidi) kısa sürede inşa edildi.
- Mescid-i Nebi'nin yanında eğitim öğretim yapılan "**suffa**" denilen bölümler ve Peygamberimizin kendisinin kaldığı odalar vardı.

- Hz. Peygamber, Medinelileri anlaştırmaya dayalı olarak birleştirdikten sonra Medine dışındaki farklı din ve ırklara sahip insanlarla dinî, siyasi ve ticari ilişkilerde bulundu.
- Hz. Peygamber'in davetini daha geniş kitlelere duyurma girişimi olan bu adımlara muhatapları düşmanca karşılık verdiler.
- Bu sebeple başta Mekke müşrikleri olmak üzere Yahudi ve Hristiyanlarla Müslümanlar arasında çatışmalar meydana geldi.

- 
- Yaşanan siyasi ve askerî gelişmeler sonrasında Mekkelilerle 628 yılında Hudeybiye Barış Antlaşması imzalandı.
 - Daha sonra Hz. Peygamber, Arap Yarımadası'nda bulunan kabilelere ve komşu devletlere İslam'a davet mektupları göndermeye başladı.



- Mekkelilerin Hudeybiye Barış Antlaşması'nı bozması üzerine Mekke şehri Müslümanlarca 630 yılında fethedildi.
- Bu yeni durum, Medine'yi Hicaz'ın yeni siyasi merkezi hâline getirdi.

- Arabistan'ın çeşitli bölgelerinden Hz. Peygamber'e biat etmek için kabileleri temsilen heyetler gelmeye başladı.
- Bu yüzden bu yıla **"Elçiler Yılı"** adı verildi.





- Allah Resulü gelen heyetleri Medine’de birkaç gün misafir edip onlara İslam’ın esaslarını öğretmiştir.
- Bununla da kalmayıp kendileriyle birlikte onlara dinlerini öğretecek öğretmenler de gönderdi.

- Hz. Peygamber, Mekke’de başlayan davetini böylece bütün Arap Yarımadası’na ulaştırmış oldu.



➤ İslam'a davet sizce nasıl yapılmalıdır?

2. Peygamberimizin Davetinin Temel İlkeleri

Davet

İslam'ı yaymak ve Müslümanları dinî görevlerini yerine getirmeye çağırmak anlamına gelir.

Tebliğ

Peygamberlerin Allah'tan gelen bilgi ve mesajları insanlara olduğu gibi bildirmesine denir.

- İnsan; ruh, kalp ve bedenden oluşan karmaşık bir yapıya sahip olduğu için Peygamberimiz tebliğ ve davetinde farklı yöntemleri bir arada kullanmıştır:
- ✓ Peygamberimizin Muhatabını Tanıması
- ✓ Davette Yakından Uzağa Yönelmesi
- ✓ Zaman ve Mekânın Şartlarına Göre Hareket Etmesi
- ✓ Tedriciliğe Riayet Etmesi
- ✓ Kolaylaştırıcı, Müjdeleyici ve Uyarıcı Olması



Rabbimiz buyuruyor ki:

“Ey Peygamber! Biz seni gerçeğin bir temsilcisi, bir müjdeci ve uyarıcı, herkesi Allah’ın izniyle ona çağırان ve ışık saçان bir kandil olarak gönderdik.”

(Ahzâb suresi, 45-46. ayet.)



Peygamberimizin Muhatabını Tanıması:

- Allah Resulü ait olduğu toplumun zihnî ve kültürel yapısını yakından tanır; insanların idrak seviyelerine göre konuşur, onların anlama kabiliyetlerine, yaş ve kültür seviyelerine göre hitap ederdi.



- Peygamberimiz “En faziletli amel hangisidir?” sorusuna, kişinin içinde bulunduğu durumuna ve sorma şekline göre “*Allah’a iman*”, “*anne babaya hizmet*” ya da “*namaz*” şeklinde farklı cevaplar vermiştir.



- Hz. Peygamber, soruları cevaplarken karşısındakinin yapabileceği şeyi de öne çıkarmıştır.
- Sadakanın ne olduğunu soran imkânları kısıtlı Ebu Hüreyre'ye, "*Güç ve kuvvetiyle insanlara yardımda bulunmak.*" derken aynı soruyu soran kabile reisi Sa'd bin Ubade'ye, "*Kuyu kazdırarak su çıkarmaktır.*" cevabını vermiştir.

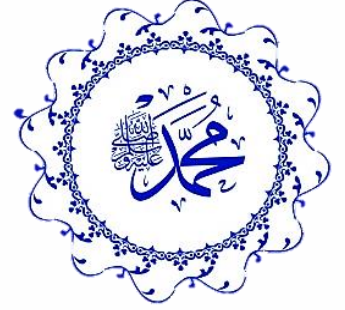
Davette Yakından Uzağa Yönelmesi:

- Peygamberimizin ailesi ile başlayan tebliğ süreci, sonrasında Mekke'yi içine alacak şekilde devam etti.
- Hz. Peygamber, bir yandan çarşı ve pazarlarda İslam'ı anlatmaya devam ederken Mekke dışından gelen kabilelerle de görüşmeyi ihmal etmemiştir.
- Onun aralıksız gayreti meyvesini vermiş; İslam, Arap Yarımadası'na yayılmıştır.



Zaman ve Mekânın Şartlarına Göre Hareket Etmesi:

- Hz. Peygamber mümkün olduğunca ashabıyla beraber olmaya gayret eder; bu nedenle sahabe onun yaşadığı hâllere şahit olurdu.
- Aktarmaktan çekinmediği düşünceleri insanların içinde bulunduğu hissiyatla birleşince derin izler bıraktı.



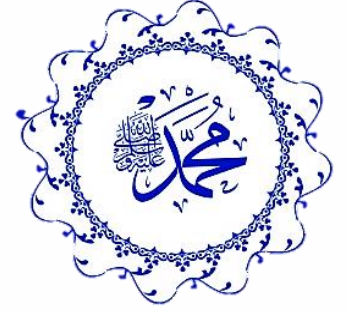
Bir gün Resulullah, Ebu Hüreyre'yi ağaç dikerken gördü:

– *Ebu Hüreyre ne dikiyorsun?* diye sordu.
– Kendim için bir fidan dikiyorum, cevabını alınca Allah Resulü:

– *Sana bundan daha hayırlı bir fidanı haber vereyim mi?* diye sordu. Ebu Hüreyre:
– Evet ey Allah'ın Resulü, deyince Peygamberimiz:
– *Sübhânallâhi ve'l-hamdü lillahi velâ ilâhe illallâhü vallâhü ekber de! Bu sözlerin her birine karşılık cennette sana bir ağaç dikilir,* buyurdu.

(Buhârî, Edeb, 18.)





- Resulullah ile sahabilerden Bera, bir gün bir cenaze törenine katıldılar. Peygamberimiz kabrin kenarına oturup ağladı, öyle ki gözyaşlarıyla toprak ıslandı. Sonra da yanındakilere:
"Kardeşlerim! İşte asıl böylesine mühim bir yer için hazırlık yapın!" diyerek orada bulunanlara yerinde bir tembihte bulunmuş oldu.

(İbn Mâce, Zühd, 19.)





Peygamberimiz, bir savaş sonrasında ayrıldığı çocuğuna duyduğu özleminden dolayı rastladığı her çocuğu kucaklayan, göğsüne bastırıp emziren bir kadın gördü. Çevresindekilere onu işaret ederek:

- *Bu kadının çocuğunu ateşe atacağına ihtimal verir misiniz?* diye sordu.
- Asla atmaz, dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz:
- *İşte Allah Teâlâ kullarına, bu kadının yavrusuna olan şefkatinden daha merhametlidir.* diyerek Allah'ın kullarına olan merhametini hatırlatmıştı. Böylece Allah'tan ümit kesmeyip azimle çalışmaya teşvik etmişti.

(İbn Mâce, Zühd, 19.)



Tedriciliğe Riayet Etmesi:

- Tedricilik; bir kimseyi bir şeye aşamalı olarak yaklaştırmak demektir.
- İslami hükümlerin tamamı bir seferde değil, kademeli olarak zamana yayılmış bir şekilde gelmiştir.

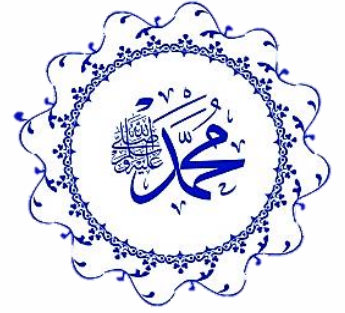


- İnsan, yapısı itibariyle bir şeye yavaş yavaş alışır, daha sonra onu benimseyip kabullenir.
- Tebliğ faaliyetlerinde bu hususa dikkat edilmiş ve insanlar İslam'a davet edilirken dinin kuralları onlara kademeli olarak anlatılmıştır.



- İnsan fitratındaki bu özelliği bilen Peygamberimiz, Muaz b. Cebel'i Yemen'e gönderirken ona şu tavsiyede bulunmuştu:

"Muhakkak ki sen Ehl-i kitap olan bir topluma gidiyorsun. Onları önce Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resulü olduğuma şehadet etmeye davet et. Şayet buna itaat ederlerse Allah'ın kendilerine bir gündüz ve gecede beş vakit namazı farz kıldığını bildir. Bunu kabul edip itaat ederlerse zenginlerinden alınıp fakirlerine verilmek üzere kendilerine zekâtın farz kılındığını haber ver."
(Buhârî, Zekât, 1.)



Kolaylaştırıcı, Müjdeleyici ve Uyarıcı Olması:

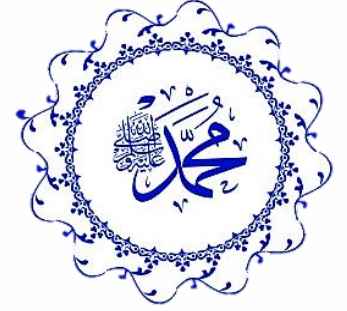
- Peygamberimiz tebliğ ve davetinde her zaman kolaylaştırıcı ve müjdeleyici olmuş; İslam hükümlerinin uygulanması konusunda da aynı metodu benimsemiştir.
- İslam'ın değerleri ile uyuşmayan herhangi bir davranış gördüğünde ise muhakkak müdahale etmiş ve uyarmaktan çekinmemiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

“... Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez...”

(Bakara suresi,185. ayet.)





Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Sizden biri insanlara namaz kıldırırken cemaate ağır gelmeyecek şekilde namaz kıldırırsın. Zira onların içinde zayıf, hasta ve yaşlı olanlar vardır. Kendi başına kılarken ise istediği kadar namazını uzatabilir.”

(Nesâî, İmamet, 35.)

- “Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz; müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.”

(Buhârî, Cihâd, 164)




➤ İslam'a davet için sizce hangi vasıtalar kullanılmalıdır?

3. Peygamberimizin Davetinde Kullandığı Vasıtalar

- Peygamberimiz, Yüce Allah'ın kendisine verdiği tebliğ ve davet görevini her hâl ve şartta titizlikle yerine getirmiş bu amaçla maddi ve manevi bütün vasıtaları kullanmıştır.



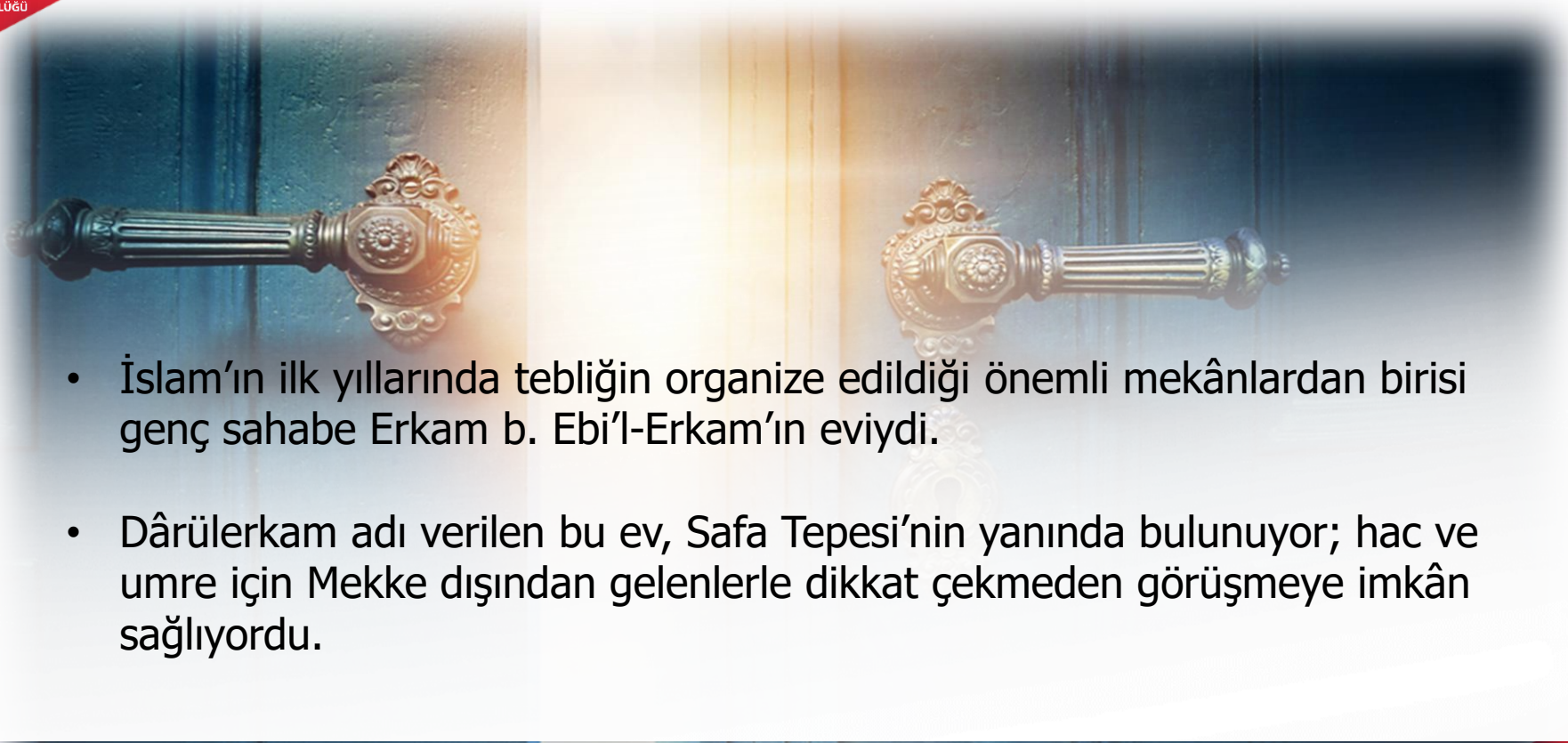
- 
- İslam davetinin en önemli vasıtası olan Kur'an-ı Kerim, Peygamberimizin tebliğinin merkezinde yer alıyordu.
 - Birçok sahabe Kur'an'ın lafız ve anlam bakımından etkisinde kalarak İslam inancını benimsemişti.

- Hz. Ömer'in de İslam ile şereflenmesi ilahi kelamı işitmesiyle başlamıştı.
- O, Resulullah'ı öldürmek niyetiyle yola çıkmışken Müslüman olduklarını haber aldığı kız kardeşi ile eniştesinin evine yöneldi.
- Burada dinlediği Kur'an ayetlerinin tesirinde kalarak İslam'ı benimsedi.





- Devrin ünlü şairi Tufeyl b. Amr, Resulullah'ın kendisine Kur'an okuması üzerine; "Vallahi ben hiçbir zaman Kur'an'dan daha güzel bir söz, İslam'dan daha güzel bir din işitmemiştim!" diyerek Müslümanlığını ilan etmişti.



- İslam'ın ilk yıllarında tebliğin organize edildiği önemli mekânlardan birisi genç sahabe Erkam b. Ebi'l-Erkam'ın eviydi.
- Dârülerkam adı verilen bu ev, Safa Tepesi'nin yanında bulunuyor; hac ve umre için Mekke dışından gelenlerle dikkat çekmeden görüşmeye imkân sağlıyordu.

- Mekke'den Medine'ye hicretten hemen sonra inşa edilen Mescid-i Nebi sadece bir ibadet mekânı olmayıp aynı zamanda ilim, siyaset ve sosyal hayatın da merkeziydi.
- Peygamber Efendimiz zamanının önemli bir kısmında burada bulunmaya özen gösterir ve davetini bu mukaddes mekândan yönetirdi.

- Mescid-i Nebi'de, Suffe adı verilen özel bir bölüm de bulunmaktaydı. İslam'ın ilk sistemli eğitim ve öğretim müessesesi Suffe'de; İbn Mes'ud, Ebu Zer, Ammar b. Yasir, Bilal-i Habeşi, Ebu Hüreyre gibi pek çok sahabe yetişmiştir.
- Başta Peygamberimiz olmak üzere ümmetin seçkin şahsiyetleri burada kalanlara bir taraftan okuma yazma öğretiyor diğer taraftan dinî bilgiler veriyorlardı.

- Peygamberimiz Suffe'de yetişen sahabilere, bilgi ve yeteneklerine göre çeşitli görevler vermişti.
- Özellikle yeni Müslüman olan kabilelere Kur'an ve diğer dinî bilgileri öğretmesi için burada yetişen öğretmenleri görevlendiriyordu.



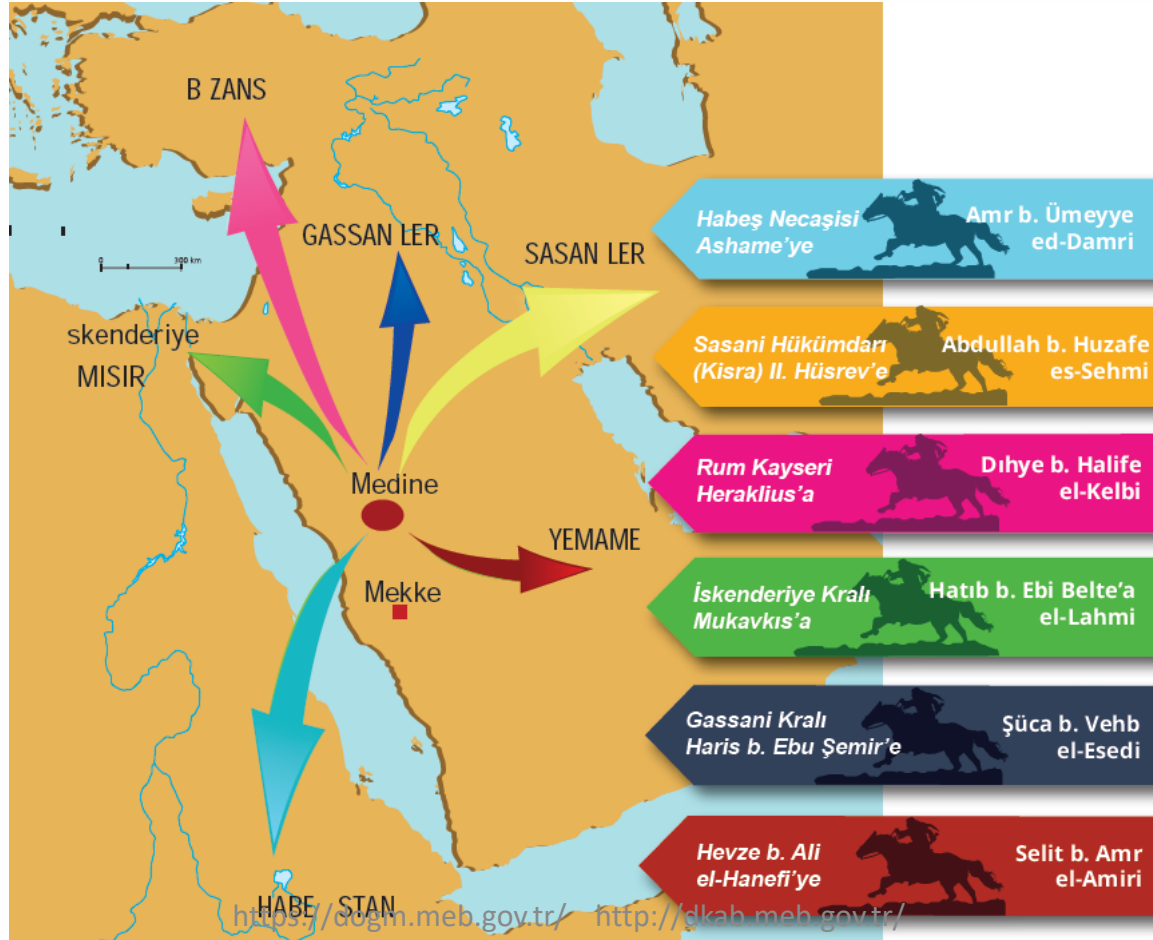
- Mektuplar da İslam'a davetin önemli vasıtalarından biriydi.
- Hz. Peygamber, Hudeybiye Antlaşması'nın ardından, Arap Yarımadası'nda bulunan kabilelere ve komşu devletlere İslam'a davet mektupları gönderdi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
مِنْكُمْ رَسُولُ اللَّهِ إِلَى الْحَاسِي
عَظِيمِ الْحَسَةِ سَلَامٌ عَلَى مَنْ
بِأَعْيُنِ الْهَدْيِ أَمَامَهُ قَائِمٌ أَحْمَدُ
الْكَلْبَةِ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ
الْمَدِينُ وَالسَّلَامُ الْمَوْصُولُ بِالْمُهَيَّمِ
وَالسَّهْدِ أَرْعَسِي بِرَمِيمِ رُوحِ
اللَّهِ وَكَلِمَةِ الْفَاقِ إِلَى مَرْمِ
السُّوْلِ بِالطَّبَةِ الْحَصَةِ فَحَمَلَتْ نَفْسِي
مِنْ رُوحِهِ وَنَفَحَهُ كَمَا حَلَّوَادِمِ
سَدِهِ وَأَبَى أَدْعُوكَ إِلَى اللَّهِ وَحْدَهُ لَا
شَرِيكَ لَهُ وَالْمَوَالِاهُ عَلَى طَاعَتِهِ وَأَنْ
يُعْطَى وَيُؤْفَرَ بِالَّذِي حَاءَنِي قَائِمٌ رَسُولُ اللَّهِ
وَأَبَى أَدْعُوكَ وَخُودُكَ
إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَفَدَّ بَلَدُكَ
صَدَقَ قَائِلُكَ بِصَحْيٍ وَالسَّلَامُ
عَلَيْكَ مِنْ أَسْعِ الْهَدْيِ

اللَّهُ
رَسُولُ
كَمْدُ



- “Muhammedün Resulullah” mührünü taşıyan bu davet mektupları, İslam davetinin daha uzaklara taşınmasında önemli birer araç oldu.



- **İslam davetçisi bir Müslümanda sizce hangi ahlaki özellikler bulunmalıdır?**

4. Peygamberimizin Ahlaki Özelliklerinin İslam Davetindeki Yeri

- Peygamberimiz, cahiliye geleneği içinde yetişmiş olmasına rağmen devrinin kötü adetlerinden korunmuştu.
- Öyle ki dost düşman herkes risaletinden önce onu **“Muhammed’ül-Emin”** lakabıyla tanımaktaydı.





- Kur'an-ı Kerim, Sevgili Peygamberimizin üstün ahlakına vurgu yaparak çocukluğundan itibaren yalandan uzak, dürüst, her açıdan temiz biri olarak yaşadığını beyan eder.

Rabbimiz buyuruyor ki:

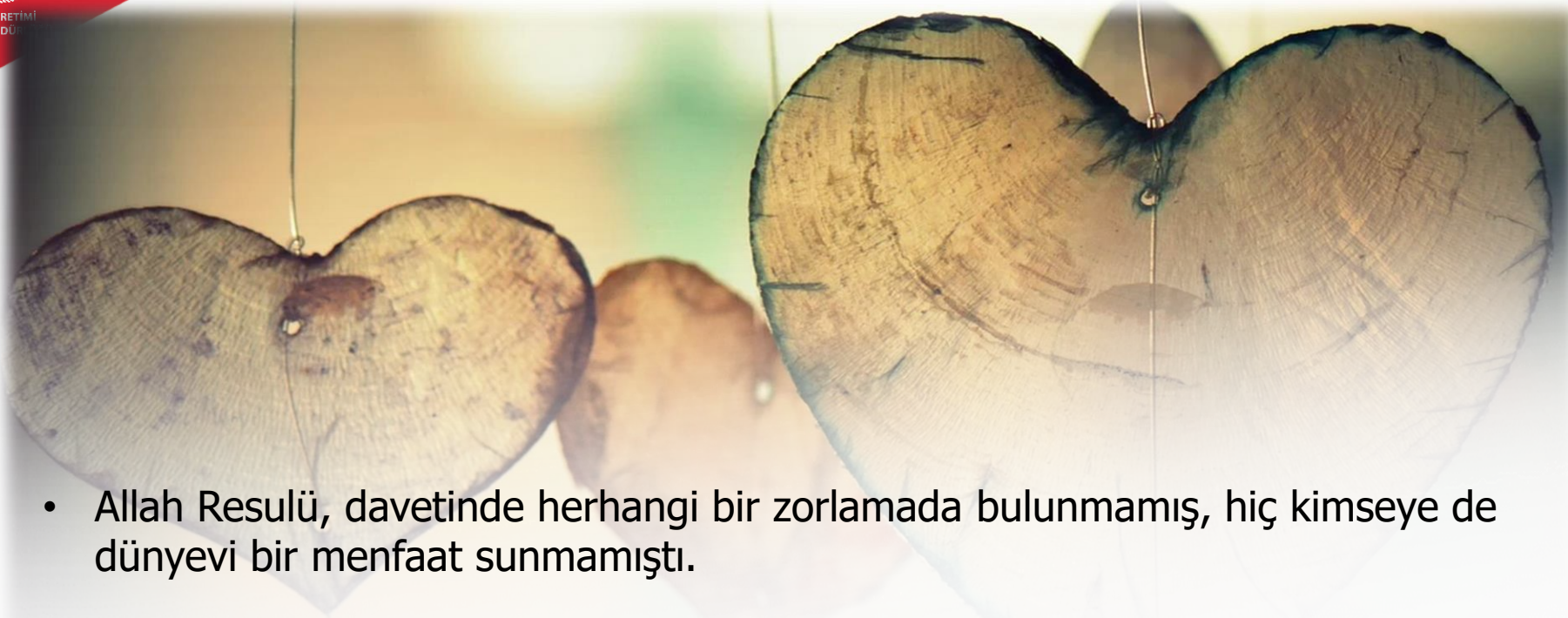
“Ey Peygamber! Sen çok yüce bir ahlak sahibisin.”

(Kalem suresi, 4. ayet)



- Hz. Peygamber, Safa tepesinde Kureyşlilere hitaben *"Ey Kureyş! Ben, şu tepenin arkasında düşmanlar var ve size saldırmak istiyorlar desem inanır mısınız?"* diye sormuştu. Müşrikler, "Evet, elbette inanırız, çünkü sen hiçbir zaman yalan söylemezsin." diyerek Resul-i Ekrem'in dürüstlüğünü tasdik etmişlerdi.





- Allah Resulü, davetinde herhangi bir zorlamada bulunmamış, hiç kimseye de dünyevi bir menfaat sunmamıştı.
- Fakat o, sahip olduğu “emin” kişiliği ile insanların tereddüde düşmeden hidayetine vesile olmuştu.

Rabbimiz buyuruyor ki:


“Hiç şüphe yok ki Allah Resulünde sizin için güzel bir örneklik vardır...”

(Ahzâb suresi, 21. ayet.)



- Peygamberimizin sabır ve kararlılığı da onun zorlu tebliğ görevini hakkıyla yerine getirmesini sağlayan ahlaki özelliklerindendir.
- Mekke müşrikleri onun tebliğ çalışmalarını engellemek için değişik yollar denemişler hatta şiddet kullanmaktan da çekinmemişlerdi.
- Sundukları dünyevi teklifler, Peygamberimizin tebliğ yolunda daha kararlı olmasından başka bir işe yaramamıştı.

- Peygamberimiz mütevazı bir insandı. Bir topluluk içerisine girdiğinde kendisi için ayağa kalkılmasını istemez, boş bulduğu herhangi bir yere otururdu. Bu özellikleri tüm insanların onun etrafında toplanmasını sağladı.
- Huzurunda titreyen bir yabancıya şöyle buyurmuştur:



*"Arkadaş titreme. Ben bir kral değilim,
Kureyş'ten kuru ekmek yiyen bir
kadının oğluyum."*



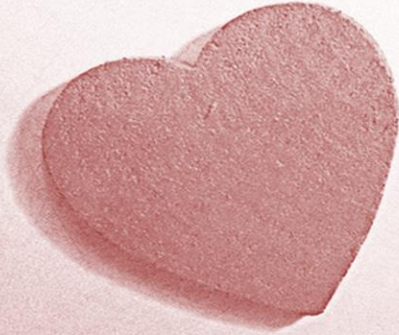
- Mekke'nin fethinde ona eziyet etmiş düşmanlarına karşı müsamahalı davranışı onların kalplerini İslam'a karşı yumuşatmış; birçoğunun Müslüman olmasına vesile olmuştu.



- Bir gün, Hristiyan olan Adiyy b. Hatim, Peygamberimizi ziyarete gelmişti. Peygamberimiz, onu misafir etmek için evine götürürken yolda rastladıkları yaşlı bir kadının uzun süre derdini dinledi. Eve vardıklarında minderini misafirine verip kendisi yere oturdu. Onun bu mütevazı hâllerinden etkilenen Adiyy, Müslüman olmaya karar verdi.



- Peygamberimiz, büyük-küçük ayrımı yapmadan vazifesini gerçekleştirdi.
- Kendisine ara sıra yardım eden Yahudi çocuğunun hastalandığını duyunca onu ziyaret ederek İslam'a çağırdı.
- Ziyaretten memnun kalan çocuk, babasının müsaadesi ile Müslüman oldu.





- Allah Resulü'nün güler yüzlü, nazik biri olması ve kimsenin kusuruna bakmaması davetinin daha etkili olmasını sağlıyordu.
- Kimseye zorluk çıkarmaz, kendisinden bir şey isteyen kimseyi ise geri çevirmezdi.
- Alçak gönüllü, lüks ve israfı sevmeyen Peygamberimiz, her yönüyle mükemmel ve örnek alınacak bir insandı.

➤ **Sahabilerin İslam'a davet faaliyetleri hakkında neler biliyorsunuz?**

5. İslam Davetinde Öncü Sahabiler

- Peygamberimizin arkadaşı olma şerefine erişen sahabiler ilk Müslümanlar olarak İslam'ın ilk davetçileri de oldular.
- Onlar son nefeslerine kadar Allah'ın kelamını bütün insanlığa ulaştırmak için gayret ettiler.




Rabbimiz buyuruyor ki:

“Sizden; hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır.”

(Âl-i İmrân suresi, 104. ayet.)



- 
- ✓ Hz. Ebu Bekir
 - ✓ Mus'ab b. Umeyr
 - ✓ İbn Ümmü Mektum
 - ✓ Esad b. Zürare
 - ✓ Ubade b. Samit
 - ✓ Mu'az b. Cebel

- gibi sahabiler İslam davetinde öncü sahabilerdir.

Hız. Ebu Bekir

- İlk Müslümanlardan olan Hız. Ebu Bekir son derece güçlü insani ilişkileri, ahlakı ve çevresiyle geliştirdiği iletişim sebebiyle İslam davetinin öncü sahabilerindendir.
- Allah Resulü'nün davetini gizli olarak devam ettirdiği süreçte en büyük destek ve yardım Hız. Ebu Bekir'den geliyordu.



Ebu Bekir hatı, Ayasofya Camii/İstanbul

- Miraç mucizesini hemen kabul etmesi nedeniyle "Sıddık" lakabıyla; Hicret esnasında Peygamberimize refakat etmesi nedeniyle de "İkinin ikincisi" olarak anılmıştır.



- Hz. Ebu Bekir servetini Allah yolunda harcar; zor durumdaki köle ve cariyeleri satın alarak onları özgürlüklerine kavuşturur, İslam'ı özgürce yaşamalarına vesile olurdu.





- Hz. Peygamber, her yıl hac mevsiminde Mekke'yi ziyarette gelenleri İslam'a çağırır, Hz. Ebu Bekir, Peygamberimize eşlik eder, ona yardımcı olurdu.

- Hz. Peygamber'in vefatından sonra ümmetin içine düştüğü hüzün ve yalnızlık perdesi Hz. Ebu Bekir'in eliyle aralanmıştır.
- Halifeliği döneminde de birçok hayırlı işler yapmış olan Hz. Ebu Bekir'in İslamiyete en büyük hizmeti Kur'an-ı Kerim'i mushaf hâline getirmek olmuştur.
- Onun döneminde Filistin'in kapıları Müslümanlara açılmış ve yeni fetihlerle İslam coğrafyası hızla genişlemiştir.



Musab b. Umeyr

- Mekke'de soylu ve zengin bir ailenin oğlu olarak dünyaya geldi.
- Peygamberimize ilk inananlardan oldu.
- Güzel yüzlü ve zarif bir kimseydi.
- Müslüman olduğu için ailesi tarafından işkence gördü, buna rağmen inancından vazgeçmedi.

مُصَاحِبُ

- Birinci Akabe Biatı'ndan sonra Medineli Müslümanların isteği üzerine, Peygamber Efendimiz tarafından onlara öğretmen olarak gönderildi.
- Musab Medine'de insanlara İslam'ı anlattı; onlara Kur'an öğretti, namaz kıldırdı.
- Medine'nin tanınmış kişilerinin Müslüman olmasını sağladı.

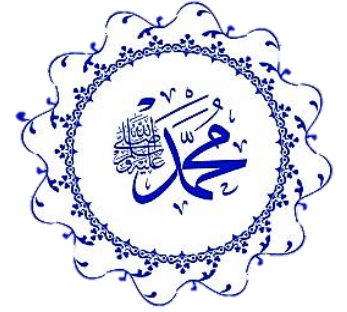


- Bedir ve Uhud savaşlarında Müslümanların sancaktarlığını yaptı.
- Uhud savaşında ortaya çıkan karmaşada Peygamberimizin yanında kalan az sayıda sahabiden biriydi.
- Peygamberimizi canı pahasına korumak için çalıştı ve şehit oldu.

- Bir gün Resulullah (s.a.v.) sahabilerle otururken Mus'ab b. Umeyr geldi. Üzerinde yamalı bir kıyafet vardı. İşlenmemiş bir deriyi de üzerine geçirmişti. Sahabiler ona verecekleri bir şey bulunmadığından başlarını öne eğdiler. Mus'ab selam verdi. Rahmet Elçisi onun selamını alarak şöyle buyurdu:

"Dünya halkıyla dünyayı değiştiren Allah'a hamdolsun. Mus'ab, Mekke'de nimet içinde bulunurken Allah ve Resulü'nün sevgisi ile iyiliği arzu ederek bu nimetlerden uzaklaşmayı tercih etti."

(İbn Sa'd, et-Tabakât, C 3, s. 117.)



İbn Ümmü Mektum

- İbn Ümmü Mektum, Mekke'de İslam'ı ilk kabul edenlerden birisi olmasının yanında Medine'ye hicret edenlerin de ilki olma bahtiyarlığını yaşamıştır.
- Bizzat Peygamberimiz onu, Mus'ab b. Umeyr ile beraber Medine halkına İslam'ı öğretmekle görevlendirmişti.
- Bilâl-i Habeşi ile birlikte Resulullah'ın müezzinliğini yapmıştır.

Esad b. Zürene

- Hicretten üç yıl önce Yesrib'den Mekke'ye gelip Müslüman olan sahabilerdendir.
- Akabe biatlarında da bulunmuş ve Peygamberimiz onu Yesribli kabilelerin temsilcisi seçmiştir.
- Mus'ab b. Umeyr ile birlikte pek çok Yesriblinin Müslüman olmasına vesile olmuştur.



Ubade b. Samit

- Ubade, İkinci Akabe Biatı'nda kabilesini temsil etmiş, Medine'ye dönünce de İslam'ı tebliğ için samimi bir çaba göstermişti.
- Vahiy katipliği yapmış, Suffe'de Kur'an eğitimi vermiştir.
- Heybetli görünümü ve etkili konuşmasıyla muhatapları üzerinde ikna gücü olan Ubade davet için gittiği Filistin, Suriye, Kıbrıs ve Mısır'da derin izler bırakmıştır.



Mu'az b. Cebel

- 18 yaşında Müslüman olan Muaz, her zaman Peygamberimizin yanında bulunmaya gayret eder, merak ettiği konuları sorup öğrenirdi.
- Huneyn Seferi'ne giderken Peygamberimiz onu Mekkelilere Kur'an ve fıkıh öğretmesi için görevlendirmiştir.
- Hz. Ömer'in halifeliği döneminde de Suriye'ye öğretmen olarak gönderildi.





- Peygamberimiz, Mu'az b. Cebel'i Yemen'e zekât memuru ve kadı sıfatıyla gönderirken şöyle buyurdu:

"Ey Muaz! İnsanlara güzel ahlakla muamele et." ve "Oraya vardığında önce onları, Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resulü olduğuma (inanmaya) çağır..."

(Malik b. Enes, Muvatta, Hüsnü'l-hulk, 1; Buhârî, Zekât, 1.)



➤ **Hız. Hatice annemiz hakkında neler biliyorsunuz?**

6. Bir Sahabi Tanıyorum: Hz. Hatice (r.a.)

- Hz. Hatice, miladi 556 yılında Mekke'de dünyaya geldi.
- İffetli ve namuslu bir hayat sürmesinden dolayı İslam'dan önce kavmi arasında "temiz kadın" anlamına gelen "Tahire" lakabıyla anılıyordu.



- Hz. Hatice, Mekke'nin tanınmış tüccarlarından birisiydi.
- O sıralar ticaretle uğraşan Peygamberimizi, yardımcısı Meysere ile birlikte ticaret kervanının başında Şam'a gönderdi.
- Kervan beklentilerin çok üstünde bir kârla geri döndü.



- Hz. Hatice, Peygamberimizin dürüstlüğünden ve güzel ahlakından çok etkilendi ve ona evlenme teklif etti.
- Peygamberimiz iffet ve saygınlığını bildiği Hz. Hatice'nin bu teklifini kabul etti ve evlendiler.



- Peygamber Efendimizin bu evlilikten altı çocuğu oldu.
- Bunlar Kâsım, Zeynep, Rukiye, Ümmü Gülsüm, Fatıma ve Abdullah'tır.



- Peygamberimiz ile Hz. Hatice yirmi beş yıl mutlu bir hayat yaşadılar.
- Hz. Hatice, Peygamberimize her zaman destek oldu, onu hiçbir zaman yalnız bırakmadı.



Peygamberimiz yaşadığı
olayın sarsıcı etkisiyle
Hira'dan çıktı, korku ve
endişe içinde evine gitti
ve eşine "*Beni örtün,
beni örtün!*" dedi.

- Bir süre dinlendikten sonra yaşadıklarını Hz. Hatice'ye anlattı.
- Hz. Hatice eşine; *"Allah'a yemin ederim ki Allah hiçbir zaman seni utandırmaz. Çünkü sen akrabayı gözetirsin, fakirleri seversin, misafirlere ikram edersin, darda kalana yardım edersin."* diyerek onu sakinleştirdi.



Sonra Hz. Hatice
Peygamberimizi
amcasının oğlu Varaka
b. Nevfel'in yanına
götürerek olanları ona
anlattı. Yaşlı adam
oturduğu yerden kalktı
ve heyecanla;

*"Kuddûs! Kuddûs! Senin kocan Allah'ın peygamberidir.
Ona gelen melek diğer peygamberlere gelen
Cebrail'dir. Keşke yaşımda genç olsaydı da kavmi onu
Mekke'den göndereceği zaman onun yanında
olsaydım."* dedi.

Bunun üzerine Peygamberimiz
*"Allah'ın peygamberi olduğuma
kim inanır?"* diye sordu. Hz.
Hatice *"Ben inanırım."* diyerek
İslam'ı kabul eden ilk kişi oldu.

- Hz. Hatice, İslam davetine tepki gösteren müşriklerin zulüm ve haksızlığı karşısında Resulullah'a daima destek verdi.
- Mekkeliler, Müslümanları kuşatma altına aldığında kendisi de Hz. Peygamber ile birlikte üç yıl boyunca yıpratıcı boykota göğüs gerdi.
- Bu sıkıntılı ve zor zamanda sahip olduğu bütün servetini onun davası uğrunda harcadı.

- Müminlerin annesi Hz. Hatice, boykotun bitiminden altı ay sonra rahatsızlandı.
- Yaklaşık yirmi beş yıl süren evliliğinin ardından 620 yılında vefat etti ve Cennetü'l-Muallâ Kabristanı'na defnedildi.



- Peygamber Efendimiz, eşi Hz. Hatice annemizi çok sever; onu hep hayırla yad ederdi:



"Nasıl ki Meryem bütün kadınlara üstün kılınmışsa Hatice de benim ümmetimin kadınlara üstün kılınmıştır."

(Müslim, Fedail, 69-70.)



"Allah bana ondan daha hayırlısını vermemiştir. Çünkü herkes benim peygamberliğimi inkâr ederken o bana inandı. Herkes beni yalanlarken o, beni tasdik etti. İnsanlar benden mallarını esirgerken o, malı ile bana destek oldu. Üstelik Allah bana ondan çocuk da nasip etti."

(Ahmet b. Hanbel, Müsned, C 6, s. 117-118.)



محمد

خليفة

- **Kolaylaştırıcı ve müjdeleyici olmaktan ne anlıyorsunuz?**

7. Hadisten Hayata


قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :
يَسِّرُوا وَلَا تُعَسِّرُوا بِشْرُوا وَلَا تُنْفِرُوا

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Kolaylaştırınız, güçleştirmeyiniz; müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz.”

(Buhârî, İlim, 12; Müslim, Cihad, 6.)

- Yüce Allah'ın dini İslam, kolaylık dinidir.
- Onun iman hakikatlerini anlamak da ibadetlerini yeri getirmek de Allah tarafından kolaylaştırılmıştır.

- 
- Hayatta zorluklar olsa da Allah'a teslim olmuş kullar bu zorlukları iman ve azim ile aşmaya çalışırlar.
 - Böylece onlara ilahi bir lütuf olarak kolaylık ve rahmet bağışlanır.

- Nezaket ve yumuşaklıkla yapılan her iş insanı hayra ve güzelliklere götürür.
- Peygamberimizin ashabını ifrat ve tefritten sakındırarak orta yolu tavsiye etmiş; kendisi de her zaman kolaylaştırıcı ve müjdeleyici olmuştur.
- Onun bu tavrı İslam'ın gönüllere girmesine ve insanlar arasında güven ve huzurun oluşmasına neden olmuştur.

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Peygamberimizin İslam davetinin aşamalarını açıklayınız.
2. Peygamberimizin İslam davetinin temel ilkeleri nelerdir? Açıklayınız.
3. Peygamberimizin ahlakının İslam davetine etkileri nelerdir? Açıklayınız.
4. İslam davetinin öncü sahabilerini tanıtınız.
5. Hz. Hatice annemizi kısaca tanıtınız.

Cevaplayalım

Peygamberimiz, İslam davetinden vazgeçmesi halinde kendisine vadedilen maddi teklifler karşısında *"Güneşi sağ elime, ayı sol elime verseler davamdan vazgeçmem. Ya Allah bu dini üstün kılar ya da ben bu uğurda ölürüm."* buyurmuştur. (İbn Hişam, es-Sîre, C 1, s. 226.)

1. Peygamberimizin bu tavrı onun hangi ahlaki özelliği ile ilgilidir?

- A) Kararlılık
- B) Cömertlik
- C) Güvenilirlik
- D) Vefakârlık
- E) Doğruluk

“(Önce) en yakın akrabanı uyar. Müminlerden sana uyanlara kanatlarını indir. Eğer sana karşı gelirlerse ‘Şüphesiz ben sizin yaptıklarınızdan uzağım.’ de.” (Şuara suresi, 214-216. ayetler.)

2. Verilen ayetler Peygamberimizin İslam davetinin hangi aşamasına denk gelmektedir?

- A) Devletleşme aşamasına
- B) Davete hazırlık aşamasına
- C) Vahyin kesintiye uğramasına
- D) Gizli davet sürecinin devam ettiğine
- E) Açıktan davetin kimlerle başlaması gerektiğine

Peygamberimiz, Ebu Musa el-Eş'ari ile Muaz'ı Yemen'e uğurlarken onlara, *"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın; müjdeleyin, nefret ettirmeyin ve hüküm verirken birbirinizle uyum içinde olun!"* (Buhârî, İlim,12.) diye buyurmuştur.

3. Hz. Peygamber'in bu hadisi İslam davetinin hangi temel ilkesini açıklar?

- A) Uyarma
- B) Tedricilik
- C) Kolaylaştırma
- D) Zorlama
- E) Muhatabı tanıma

"İnsanlarla akıllarına göre konuşunuz." (Ebu Dâvûd, Edeb, 40.)

4. Peygamberimizin bu hadisi İslam davetinin hangi temel ilkesini açıklar?

- A) Tedricilik
- B) Muhatabın durumu
- C) Yakından uzağa yönelme
- D) Kolaylaştırma, müjdeleme
- E) Zaman ve mekânın şartlarına göre hareket etme

5. İslam'ın yayılmasında aşağıdaki seçeneklerden hangisinin etkisi daha azdır?

- A) Davet mektupları
- B) Müşriklerin tutumu
- C) Sahabilerin bireysel gayretleri
- D) Peygamberimizin örnek kişiliği
- E) Hz. Peygamber'in tevhid mücadelesi

HAZIRLAYANLAR

Kübra UZUN

Hatice Büşra PAKSOY

Furkan ÖZÜDOĞRU

REDAKSİYON

Suna AKKURT

TASARIM VE DÜZENLEME

Faize ULUSOY